

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه ی خاوران

مدرسه علمیه فاطمیه (س) سراپله

عنوان تحقیق:

عنوان

تاثیر اخلاص بر عمل انسان

استاد راهنما:

سرور عباسی

پژوهشگران:

طیبه فتحی ، سمیه خانی ، الهام مرادی ، زهرا کریمیان ، فرزانه مرادی

۱۳۹۷

چکیده

اخلاص اساس عبادت و حقيقت آن است و در واقع اخلاص روح عبادت و بندگي است و عبادت جز با اخلاص مصداق و مفهومي ندارد. بنابر اين، بهترين عمل آن است که آن بيشتري باشد. انسان بايد عبادتش از هر گونه ريا و تظاهر و خودنمايي به دور باشد اخلاص از شرايط عمومي تمامي عبادات است که فقيهان آن را شرط و صحت عمل و حکيمان شرط قبول و عارفان شرط وصول دانسته اند. تا عمل صبغه الهي و آسماني نداشته باشد به سوي خدا بالا نمي رود و موجب قرب به محبوب نمي شود. اعمال ريايي با خداوند و ملکوت هيچ گونه سنخيتي ندارد. البته، اين نکته لازم است که اگر انسان بخواهد به مرحله اي از خلوص برسد که تمام کارهاي او براي خدا باشد بسيار مشکل است. و رسيدن به مرحله اي از خلوص که به گفته ي مولوی «جز به باد او نجنبد ميل من نيست جز عشق احد سر خيل من» کار هر کسي نيست و هر کسي نمي تواند به راستي ادعا کند. البته بايد تمرين کرد و مايوس نشد. خود سازي و رياضت نهاني همانند رياضت ورزش جسماني است، و بايد تمرين کرد و به تدريج نتيجه گرفت. اساس دين بر اخلاص و نيت خالص است اگر اخلاص نباشد عمل لغو است بندگي نيست کوه کوه کار خير کرده باشد بي فايده است. ارزش عمل به اخلاص عمل است.

کلید واژه گان: آثار، اخلاص، عمل

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۸.....	بیان مسئله
۹.....	اهمیت و ضرورت
۱۰.....	اهداف تحقیق
۱۰.....	هدف اصلی
۱۰.....	اهداف فرعی
۱۱.....	پیشینه
۱۲.....	سوالات تحقیق
۱۲.....	سوال اصلی
۱۲.....	سوالات فرعی
۱۳.....	روش تحقیق
۱۴.....	فرضیه
۱۴.....	پیش فرض
Error! Bookmark not defined.....	حقیقت ریا/ فرق ریا و سمعه/ تعریف ریا
Error! Bookmark not defined.....	قسم اول
Error! Bookmark not defined.....	قسم دوم
Error! Bookmark not defined.....	قسم سوم
Error! Bookmark not defined.....	قسم چهارم
Error! Bookmark not defined.....	قسم پنجم
Error! Bookmark not defined.....	درجات ریا
۱۶.....	درجات رکن اول (قصد ریا)
Error! Bookmark not defined.....	درجات رکن دوم
Error! Bookmark not defined.....	درجات رکن سوم

Error! Bookmark not defined......»

۲۱.....	نشانه های ریا
۲۱.....	ریا و بطلان عمل
۲۲.....	وای بر نمازگزار ریایی
۲۲.....	ریاکار کافر است
۲۳.....	علت ریا و راه معالجه آن
۴۸.....	انواع اخلاص و تعریف اخلاص در عمل
۴۹.....	جلوه هایی از اخلاص امام(ره)
۵۱.....	حسن فعل ،حسن فاعل
۵۲.....	عمل خالص

Error! Bookmark not defined......اخلاص در قرآن

۵۲.....	آثار اخلاص در عمل در روایات
۵۳.....	نشانه های اخلاص
۵۴.....	دین خدا را از هر گونه شرک پاک و خالص کن
۳۲.....	راه های کسب اخلاص
۳۶.....	مراتب اخلاص در عمل
۳۷.....	اخلاص اولین شرط
۳۸.....	اخلاص و ریا
۳۸.....	آثار و فواید اخلاص
۵۵.....	نتیجه گیری
۵۷.....	فهرست منابع

۱-رضا و توکل ۲-عدم انتظار ستایش ۳-برابری ستایش و نکوهش ۴-اجتناب از حرام ۵-پرهیز از خوددینی ۶-پرهیز از مردم آزاری.^۱

دین خدا را از هر گونه شرک پاک و خالص کن

(فاعبدالله مخلصا له الدين) خدا را پرستش کن در حالی که دین خود را برای او خالص کرده ای، ممکن از منظور دین در اینجا عبادت خداوند باشد چرا که قبل آن (جمله فاعبدالله) دستور به عبادت می دهد. بنابراین دنباله آن که مخلصا له الدين است، شرط صحت عبادت یعنی اخلاص و خالی از هر گونه شرک و ریا غیر خدا بودن را بیان می کند. بنابراین وسعت مفهوم دین و عدم هیچ گونه قید و شرط در آن، معنی گسترده تری را می رساند که هم از عبادت را شامل می شود و هم اعمال دیگر و هم اعتقادات را به تعبیر دیگر دین مجموعه حیات معنوی و مادی انسان را در بر می گیرد، و بندگان خالص خدا باید تمام شئون زندگی خود را برای او خالص گردانند، غیر او را از خانه دل و صحنه جان و میدان عمل، و دایره گفتار، بزدانید، به او بینند بیندیشند و برای او بدارند، از او سخن بگویند و به خاطر او عمل کنند و همیشه در راه رضای او گام بردارند. (الا لله الدين الخالص) این عبارت تاب دو معنی است: نخست اینکه: آنچه را می پذیرد تنها دین خالص است، و تنها تسلیم بی قید و شرط در برابر فرمان او و هر گونه شرک و ریا و آمیختن قوانین الهی به غیر آن، مردود و مطرود است، دیگر آن که: دین آتین خالص تنها باید از خدا گرفت، چرا که هر چه ساخته و پرداخته افکار انسان هاست نارسا و آمیخته با خطا و اشتباه است.^۲

^۱ -راه رشد ص ۲۴۱ تا ۲۴۴
^۲ -تفسیر نمونه، ج ۱۹، ص ۲۸۴

نتیجه گیری

اخلاص بسیار دقیق و ظریف است و قبولی اعمال بستگی به مقدار خلوص انسان دارد و هر چه اخلاص بیشتر و کامل تر باشد عمل ارزشمند تر است، اخلاص یک پدیده تصویری و تخیلی و تحمیلی نیست که با تصور و خیال و بازی با الفاظ بتوان آن را ایجاد کرد بلکه یک واقعیت و حقیقتی قلبی است که تنها با استمداد از عنایت الهی و ریاضت نفسانی حاصل می شود، چه بسا افرادی که به گمان خود مخلص اند، ولی در واقع با اخلاص فاصله بسیار دارند و غرق در هوا پرستی و خود پرستی هستند. پس اگر هدف اصلی انسان از عمل تنها تحصیل رضای خدا و امتثال امر او باشد مدح و ثنای مردم و خوش حالی حاصل از آن امری است خارج از چارچوب هدف و با اخلاص منافاتی ندارد به اصطلاح فایده عمل است نه هدف از آن، آن چه در مسئله اخلاص در عمل و قصد تقرب اعتبار دارد که عبادت برای تظاهر و خودنمایی انجام نشود و فقط برای رضای خداوند باشد. عملی که برای غیر خداوند انجام گیرد نه تنها ثواب ندارد بلکه عذاب الهی را به دنبال دارد. عبادت خالص آن است که انسان به کسی جز خدا امیدی نداشته باشد و جز از گناهش از چیزی بیمناک نباشد. هیچ بنده ای به حقیقت اخلاص نمی رسد مگر آن که دوست نداشته باشد که مردم او را بر کارهایی که برای خدا انجام داده ستایش کنند. نتیجه آن که اخلاص محصول یقین، قدرت ایمان، علم، قطع امید از مردم، کم کردن آرزوها و عبادت پروردگار است. س.

فهرست منابع

قرآن کریم

الهامی نیا، علی اصغر، سیره اخلاقی تربیتی امام خمینی (ره)، چاپ سوم، ۱۳۸۶

بحار الانوار، ص ۳۱۰، وسایل الشیعه، ج ۱، ص ۵۶ به نقل از سرائر ابن ادریس _،

جباران، محمدرضا، اخلاق، ج ۷۷ ۲۹۰ چاپ پانزده، نشر هجرت، ۱۳۸۹

جوادی آملی، شهود و شناخت، چاپ سوم، نشر قم، ۱۳۸۸

جوادی عاملی، حکمت عبادات، چاپ پنجم، نشر اسراء، ۱۳۸۱

شیخ عباس، اسماعیلی یزدی، فرهنگ صفات، چاپ اول، اسوه، انتشارات مجد

دهقان، اکبر، راه رشد، چاپ اول، نشر مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، بهار ۱۳۷۹

رضوان فرما، احمد، فرهنگ اخلاقی معصومین، چاپ اول، نشر مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۸۷

فرحزادی، اکبر، اخلاق کارمندی، نشر مهر امیر المومنین، چاپ اول ۱۳۶۸

فیض کاشانی، ملا حسن، راه نجات، نشر پیام آزادی،

قراتی، محسن، دقایقی با قرآن، نشر قم مرکز بین المللی، ۱۳۲۴

گیلانی، مهدی، درس هایی از اخلاق اسلامی، نشر سایه، ۱۳۷۸

مختاری، علی، حیات طیبه، چاپ اسوه اول، نشر نور مطاف، پاییز ۱۳۸۹

یوسف، قرضاوی، نیت و اخلاص، عمر قادری، چاپ اول، چاپ مهارت، ناشر نشر احسان

مرادی نیا، محمد جواد، اخلاص، تهران: نشر زیبا چاپ حضور، اول ۱۳۸۷

مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۹، چاپ اول، ناشر دارالکتاب اسلامی

مهدوی کنی، محمدرضا، نقطه های آغاز در اخلاق عملی، چاپ ۲۴، ۱۳۸۸